



KLIIMAMINISTEERIUM

Maarika Niidumaa
MTÜ Meie Nursipalu
nursipalu@gmail.com

Teie 05.05.2024

Meie 04.06.2024 nr 7-7/24/3-2

Vastus taotlusele keskkonnamõju hindamise litsentsi
kehtetuks tunnistamise kohta

Austatud Maarika Niidumaa

Esitasite Kliimaministeeriumile taotluse juhteksperdile Aide Kaar väljastatud keskkonnamõju hindamise litsentsi nr KMH0123 kehtetuks tunnistamiseks. Olete arvamusel, et seoses Nursipalu harjutusvälja huviala keskkonnaülevaate¹ koostamisega on Aide Kaar esitanud eksitavat ja vale infot ning rikkunud keskkonnamõju hindamise nõudeid. Samuti olete arvamusel, et litsentsi taotlemisel on taotleja esitanud andmeid, mis ei vasta tegelikkusele.

Vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 15 lõikele 9 võib Kliimaministeerium tunnistada oma algatusel või otsustaja ettepanekul keskkonnamõju hindamise litsentsi kehtetuks või keelduda litsentsi pikendamisest järgmistel põhjustel: 1) litsentsi taotlemisel on taotleja esitanud andmeid, mis ei vasta tegelikkusele; 2) litsentsi omaja ei täida keskkonnamõju hindamise nõudeid; 3) litsentsi omaja on esitanud keskkonnamõju hindamise aruandes valeandmeid; 4) litsentsi omaja on andnud keskkonnamõju hindamise aruandes teadvalt vale hinnangu, sealhulgas juhul, kui keskkonnamõju hindamise järelhindamise tulemused erinevad oluliselt keskkonnamõju hindamise aruandes antud hinnangust. Juhime tähelepanu, et loetletud punktid 2-4 kehtivad keskkonnamõju hindamise (KMH) menetluses, st litsentsi kehtetuks tunnistamise menetlust saab alustada, kui juhteksper, kes vastutab KMH protsessi ja selles antud hinnangute eest, ei ole täitnud KMH nõudeid. Nursipalu harjutusvälja huviala keskkonnaülevaadet ei koostatud KMH menetluse käigus.

Keskkonnaministeerium on Aide Kaarele esmakordselt KMH litsentsi andnud 30.05.2007 ning litsentsi korduval pikendamisel ei ole nõuetele vastavuse kontrollimisel ilmnenu vastuväiteid ega KeHJS § 15 lõikes 9 nimetatud asjaolusid. Viimati pikendati Aide Kaare KMH litsentsi 30.03.2022.

Esmalt selgitame Nursipalu harjutusvälja huviala keskkonnaülevaate aruande koostamisega seonduvat. Vabariigi Valitsuse 20.10.2023 korraldusega nr 266² jäeti Nursipalu harjutusvälja arendamisel algatamata KMH vastavalt KeHJS § 3 lõikele 2, mis sätestab, et kui kavandatava tegevuse ainus eesmärk on riigi julgeoleku tagamine või hädaolukorra lahendamine, võib keskkonnamõju jätta

¹ „Nursipalu harjutusvälja huviala keskkonnaülevaade. Aruanne“ (Skepast&Puhkim OÜ töö nr 22007503)

² [Kaitseväge Nursipalu harjutusvälja laiendamine planeerimisseadust kohaldamata, keskkonnamõju hindamata jätmine ja Natura asjakohase hindamise algatamine–Riigi Teataja](#)

hindamata, kui hindamine võib nimetatud eesmärkide saavutamist kahjustada. Kuna Nursipalu harjutusvälja laiendamine on vältimatult vajalik Eesti riigi julgeoleku kaalutlusteks, võib KMH menetluse läbiviimine selle ajamahukuse tõttu kahjustada eesmärkide saavutamist.

Harjutusvälja arendamise tegevustega võib kaasneda oluline keskkonnamõju, mistõttu tuleb keskkonnale avalduvaid mõjusid hinnata väljaspool KeHJSis sätestatud KMH protsessi. Käesoleval juhul on mõjusid hinnatud seadusega reguleerimata vormis enne tegevuse elluviimise lubamist, et tagada tegevuse vastavus õigusaktides toodud nõuetele, ning selleks on koostatud Nursipalu harjutusvälja huviala keskkonnaülevaade. Töö tellis Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus ning töö koostamisel lähtuti tellija antud lähteülesandest. Keskkonnaülevaate koostamise eesmärk oli anda ülevaade Nursipalu harjutusvälja huviala keskkonnast ning selgitada need harjutusvälja laiendamisega kavandatavad tegevused, millega võib kaasneda oluline keskkonnamõju ning mida tuleb täiendavalt hinnata (sh milliste alade arendamiste ja milliste tegevuste kavandamise puhul tuleb täiendavalt hinnata nendega kaasneva mõjusid kaitstavatele loodusobjektidele). Samuti oli keskkonnaülevaate eesmärk kaardistada ala kohta läbiviidavate uuringute vajadused.

Kuigi tegemist ei olnud formaalse KeHJS kohase KMH menetlusega, lähtuti keskkonnaülevaate koostamisel siiski KeHJSis toodud asjakohastest nõuetest KMH eelhinnangu ja KMH programmi sisu kohta. Töö eesmärk oli selgitada, millised tegevused võivad avaldada olulist keskkonnamõju ja tuua välja need asjaolud, mida tuleb edaspidi detailsemalt hinnata. Selgitame, et KMH eelhinnangu andmine on protsess, mis selgitab kavandatava tegevusega kaasneva võimaliku olulise keskkonnamõju kaasnemise ja KMH algatamise vajaduse. KMH programm on KMH lähteülesanne, milles antakse teave eeldatavalt olulise keskkonnamõju kohta, mida hakatakse KMH käigus hindama. Rõhutame, et keskkonnaülevaate näol ei olnud tegemist vormikohase keskkonnamõju eelhinnangu ega KMH programmiga, kuid keskkonnaülevaate koostamise eesmärk oli sarnane KMH eelhinnangu ja KSH programmi eesmärkidega.

Keskkonnaülevaade keskendus enam looduskeskkonnale ja kaitstavatele loodusobjektidele avalduvatele mõjudele. Kuna harjutusvälja arendamisega ei saa välistada ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustiku aladele, siis koostati keskkonnaülevaate koosseisus eraldi aruandena ka Natura eelhindamine, mille eesmärk on selgitada, kas kavandatav tegevus võib mõjutada Natura 2000 võrgustiku alasid ja nende kaitse-eesmärke ning kas on vaja algatada Natura asjakohane hindamine. Selgitame, et Natura eelhindamine võib olla tavapäraselt osa KMH eelhinnangust, kui tegevusega ei saa välistada ebasoodsat mõju Natura alale. Ka antud juhul oli eelhindamine osa keskkonnaülevaate koostamisest, et selgitada võimalik mõju Natura alale ja edasised täiendavate uuringute vajadused.

Kuna keskkonnaülevaade oli sisend eespool viidatud Vabariigi Valitsuse korralduse koostamisele, on korralduses nimetatud, millised tegevused on harjutusvälja alal lubatud (korralduse punktis 3.2.4) ning mida võib täiendavate uuringute ja mõju hindamiseta viia ellu eeldusel, et olemas on asjakohased tegevusload, kui need on õigusaktide kohaselt nõutud. Samuti on korralduses (punktis 3.2.3) nimetatud inventuurid ja uuringud, mida tuleb teha Nursipalu harjutusvälja väljaarendamise ja kasutamisega kaasnevate muude oluliste looduskeskkonnale avalduvate mõjude selgitamiseks. Korraldusse kantud uuringute ja keskkonnameetmete nõuded on harjutusvälja arendamisel siduvad.

Nõustume Teie väitega, et Eesti seadusandluses ei ole kuidagi reguleeritud keskkonnaülevaate kui dokumendi koostamine. Juhime tähelepanu, et töö koostati vastavalt tellija ehk Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse antud tingimustele ja nõuetele ning Aide Kaar ei ole omavoliliselt määranud selle töö sisu ja vormi (sh ei ole viidanud, et töö viiakse läbi vastavalt KeHJSi nõuetele). Keskkonnaülevaade, sh Natura eelhindamine, koostati koostöös erinevate asutustega, muuhulgas koostöös Kliimaministeeriumi ja Keskkonnametiga, kes vaatasid töö koostamise käigus aruandeid korduvalt läbi.

Kuna keskkonnaülevaate koostamine ei ole seadusekohane KMH protsess, ei ole ka seaduslikku alust, et selle koostaja peaks vastama KMH juhteksperdi nõuetele. Siiski oli keskkonnaülevaate tellija sätestanud töö tellimisel keskkonnaülevaate koostajale nõuded, mille kohaselt pidi töörühmas olema kaasatud muuhulgas KMH litsentsiga ekspert, lisaks elustiku ja veevaldkonna eksperdid. Samas nõustume Teiega, et kuigi keskkonnaülevaate koostamine ei olnud seadusekohane KMH protsess,

kehtivad ka sellise töö koostajale sarnased nõuded, sh peab ekspert olema erapooletu ja objektiivne ning töös ei tohi esitada teadlikult ebaõigeid või eksitavaid andmeid ega hinnanguid.

Selgitame veelkord, et keskkonnaülevaade koostati vastavalt tellija antud lähteülesandele ja töös kasutati tellija antud infot harjutusvälja arendamise kohta (sh harjutusvälja laienduse arendusprogramm jm dokumendid). Keskkonnaülevaade on lõpetatud dokument, mille koostamisse kaasati ka mitmed asutused, ning ei ole põhjendatud selle töö uuesti üle vaatamine, kuigi Teie hinnangul esineb selles töös ebaõigeid väiteid ja järeldusi. Keskkonnaülevaade oli lisatud Vabariigi Valitsuse korraldusele, millega otsustati Nursipalu harjutusvälja laiendamise KMH algatamata jätmine ning Natura asjakohase hindamise algatamine. Nimetatud korralduse eelnõu oli ka avalikul väljapanekul septembris 2023, mille kohta said huvitatud osapooled arvamust avaldada. Eelnõu kooskõlastasid ka Kliimaministeerium ja Keskkonnaamet.

Väidate, et Aide Kaare tegevuse tõttu jäi ala inventeerimata ja vähemalt üks II kaitsekategooria taimeliigi kasvukoht hävis. Aide Kaar on viidanud keskkonnaülevaates, et kaitstavate liikide kirjeldamisel on ta kasutanud Keskkonnaregistri infosüsteemi andmeid. Täiendavate uuringute ja inventuuride vajadus lepidi kokku koostöös Keskkonnaametiga ning lisainventuuride vajadus on esitatud keskkonnaülevaate aruande peatükis 7 (taimestiku inventuuride vajadust pole välja toodud). Elustiku osas piirduti kaitstavate linnuliikide inventuuriga, mis on Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse andmetel praegu tegemisel.

Keskkonnaülevaate aruandes on esile toodud, et palu-karukellade teadaolevates kasvukohtades, mis jäävad ida laskevälja raadamisalasse, tuleb taimed enne raadamist ümber istutada. Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse tellimusel tehtud raadamise alad planeeriti selliselt, et palu-karukellade kasvukohad jäid raadamisaladest välja. Uued taimede asukohad leiti raadamistööde ajal, Keskkonnaregistris infot nende kohta ei olnud. Nendes asukohtades jäeti raadamine pooleli (taimed on olemasolevate teede ääres). Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuselt saadud info järgi on palu-karukellade (sh uutes asukohtades leitud taimede) ümberistutamise kohta ekspertarvamus koostamisel. Valminud ekspertarvamus esitatakse Keskkonnaametile, kes annab loa taimede ümberistutamiseks.

Kokkuvõtteks leiame, et ei ole põhjendatud alustada menetlust Aide Kaare juhteksperdi litsentsi kehtetuks tunnistamiseks, kuna KeHJS § 15 lõikes 9 loetletud litsentsi kehtetuks tunnistamise alused (punktid 2-4) kehtivad KMH menetluses, sh olukorras, kui KMH aruandes on esitatud valeandmeid või antud teadlikult vale hinnang. Nursipalu harjutusvälja huviala keskkonnaülevaadet ei koostatud KMH menetluses. Samuti leiame, et ei ole võimalik nõustuda Teie kirjas esitatud väidetega valeinfo esitamise kohta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Antti Tooming

Elurikkuse ja keskkonnakaitse asekancler

Teadmiseks: Aide Kaar, Kaitseministeerium, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus

Ülle Luiks, 623 1220

ulle.luiks@kliimaministeerium.ee